

Anna Ojala

TULOREKISTERIN KÄYTTÖÖNOTTO

**Opinnäytetyö
CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Liiketalouden koulutusohjelma
Joulukuu 2018**

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Centria-ammattikorkeakoulu	Aika Joulukuu 2018	Tekijä/tekijät Anna Ojala
Koulutusohjelma Liiketalous		
Työn nimi TULOREKISTERIN KÄYTTÖÖNOTTO		
Työn ohjaaja Janne Peltoniemi	Sivumäärä 33 + 2	
Työelämäohjaaja		
<p>Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kerätä tietoa tulorekisterin käytöstä ja sen vaatimista muutoksista. Vuonna 2019 otetaan käyttöön kansallinen tulorekisteri, jonka tarkoituksena on saada kerättyä kaikki tulotiedot reaaliaikaisena samaan paikkaan. Uudistus edellyttää paljon uusien asioiden ja käytäntöjen omaksumista. Työssä keskitytään tarkastelemaan tulorekisterin käyttöönottoa ja vaikutuksia erityisesti tilitoimistoissa. Työ koostuu teoriaosuudesta ja tutkimuksesta. Teoriaosuudessa keskityin tulorekisterin toimintaan ja tietojen ilmoittamiseen. Lisäksi toin esille mielestäni tärkeimpiä muutoksia, joita tulorekisteri tuo palkanlaskentaan. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää muiden palkanlaskijoiden mielipiteitä tulorekisteristä ja sen tuomista muutoksista. Saadakseni mielipiteen myös hieman eri näkökulmasta, haastattelin Taloushallintoliitolla työskentelevää henkilöä.</p> <p>Tutkimuksen toteutin verkkolomakkeella, jonka lähetin tilitoimistoissa työskenteleville palkanlaskijoille. Kyselyssä käytettiin sekä kvantitatiivista että kvalitatiivista tutkimustapaa. Kysely sisälsi monivalintakysymyksiä ja avoimia kysymyksiä. Keskityin kysymyksissä keräämään tietoa tulorekisteriin valmistautumisesta sekä siihen liittyvistä mielipiteistä. Kysely tehtiin Google Forms -lomakkeella. Haastattelu toteutettiin sähköpostitse.</p>		

Asiasanat Palkanlaskenta, tulonsaaja, tulorekisteri

ABSTRACT

Centria University of Applied Sciences	Date December 2018	Author Anna Ojala
Degree programme Business Management		
Name of thesis DEPLOYMENT OF INCOME REGISTER		
Instructor Janne Peltoniemi	Pages 33 + 2	
Supervisor		
<p>This Bachelor's thesis was made to inspect the coming income register and the changes it requires. The Incomes Register will be taken in use in 2019 to collect information on salaries to the same place in real time. This reform requires us to apply new patterns to payroll. The thesis concentrates mainly on accounting firms. It consists predominantly of theory and a survey. On the theory, I focused on the functions of the income register and how to declare the required information. I also brought out the most markable changes it will bring to payroll. The purpose of the survey was to find out the thoughts and opinions about the income register of the people who work at payroll administration. I also wanted an opinion from someone who is not working in payroll, so I interviewed an employer from Taloushallintoliitto.</p> <p>The survey was made by sending an online form to people who work at payroll administration. Both quantitative and qualitative methods were used in this survey. The form consisted of multiple-choice questions and some open questions. The goal was to gather opinions of the income register and to find out how prepared the respondents are. The questionnaire was made with Google Forms. The interview was made through e-mail.</p>		

<p>Key words Income earner, income register, payroll</p>

**TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY
SISÄLLYS**

1 JOHDANTO	1
2 TULOREKISTERISTÄ	2
3 TULOREKISTERIIN VALMISTAUTUMINEN.....	3
3.1Palkanlaskentaohjelmat	3
3.2Valtuuttaminen.....	4
4 ILMOITTAMINEN TULOREKISTERIIN	5
4.1Ilmoittamisen kanavat.....	5
4.2Määräajat	6
4.3Ilmoitusten korjaaminen.....	7
5 TULOREKISTERIN VAIKUTUS	9
5.1Tulonsaaja.....	9
5.2Palkanlaskija.....	10
6 TULOREKISTERIN HYÖDYT & HAASTEET	12
6.1Haasteet.....	12
6.2Hyödyt.....	13
7 KYSELY.....	14
7.1Kyselyn toteutus ja analysointi	14
7.2Kyselyn tulokset.....	15
7.2.1 Vastanneiden taustatietoja	15
7.2.2 Vastaajien työkokemus.....	16
7.2.3 Vastaajien valmistautuminen tulorekisteriin	17
7.2.4 Vastaajien ilmoittamistapa.....	18
7.2.5 Suurimmat hyödyt ja haasteet tulorekisterin käyttöönotossa.....	20
8 HAASTATTELU.....	25
9 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	27
LÄHTEET	29
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Tulorekisteri on yksi nykyisen hallituksen suurimmista hankkeista, ja se on käytössä jo esimerkiksi Tanskassa, Norjassa ja Iso-Britanniassa. Myös Ruotsissa valmistellaan tulorekisterin käyttöönottoa (Tulorekisteri 2018a). Tämän työn tarkoituksena on tutustua tulorekisteriin yleisesti, käydä läpi sen vaatimia muutoksia sekä selvittää, miten tulorekisterin käyttöönottoon suhtaudutaan. Olin kiinnostunut kuulemaan erityisesti muiden palkanlaskijoiden ja yrittäjien mielipiteitä tulorekisteristä. Tätä selvittääkseni laadin kyselyn, josta saatuja vastauksia käydään läpi työn loppupuolella.

Tulorekisteri tuo muutoksia erityisesti palkanlaskentaan. Useat palkanlaskijoille tavanomaiset kuukausi-ilmoitukset, kuten ilmoitukset työnantajasuorituksista tai työeläkevakuutuksista, jäävät tulorekisterin myötä pois. Palkanlaskijoita koskevien muutoksien lisäksi työssä käytiin läpi tulorekisterin vaikutuksia tulonsaajiin. Verohallinnon sivuilta on löydettävissä yksityiskohtaiset ohjeet tulorekisterin käyttöön ja siihen valmistautumiseen. Tulorekisteri vaatii suorituksen maksajilta ennakkotoimia, joista olen nostanut esille omasta mielestäni tärkeimmät muistettavat asiat. Osa näistä ennakkotoimista koskee yrityksissä käytössä olevia mahdollisia palkanlaskentaohjelmia. Näihin liittyen olen tuonut esille omia mielipiteitäni oman työni kautta tutuksi tulleesta Netvisorista, sekä siitä miten valmistautuminen tulorekisteriin on tämän ohjelman käytössä näkynyt.

Tulorekisteri on luonnollisesti tuonut esille monia eri mielipiteitä sen hyödyistä ja haasteista. Ennen kyselyn tulosten tarkastelua halusin käydä läpi omasta mielestäni suurimmat hyödyt ja haasteet tulorekisteriin liittyen. Kyselyn tarkoituksena oli selvittää muiden palkanlaskijoiden mielipiteitä tulorekisterin käyttöönotosta ja siitä, miten hyvin siihen on valmistauduttu.

2 TULOREKISTERISTÄ

Valtiovarainministeriön ja Verohallinnon yhteinen perustushanke (KATRE) on nykyisen hallituksen suurimpia hankkeita, jolla on suuri vaikutus julkisten palveluiden digitalisoinnissa. Tulorekisteri on nimensä mukaisesti tulotietojen sähköinen rekisteri. Tulorekisteri mahdollistaa tulotietojen, kuten palkka-, eläke- ja etuustietojen, saatavuuden reaaliaikaisesti. Käyttöönotto tapahtuu kahdessa vaiheessa. Vuoden 2019 alusta lähtien tulorekisteriin ilmoitetaan palkka- ja ansiotulotiedot. Eläke- ja etuustietojen ilmoitus alkaa vuoden 2020 alusta. Tietojen ilmoittaminen on pakollista ja koskee kaikkia suorituksen maksajia. (Tulorekisteri 2018b.)

Tulorekisterin toimintamalli on yksinkertainen. Palkan tai etuuden maksaja ilmoittaa maksetut tiedot tulorekisteriin. Tiedon käyttäjät, kuten esimerkiksi Kela, Verohallinto tai eläkelaitokset voivat tämän jälkeen hakea tarvittavat tiedot nopeasti ja reaaliaikaisesti. Tämä mahdollistaa sen, ettei tulonsaajan tarvitse enää lähetellä tulotietojaan liitteenä jokaisen etuus- tai korvaushakemuksen yhteydessä. Tulorekisteri ei kuitenkaan anna tiedonkäyttäjille uusia oikeuksia tulotietojen tarkastelemiseen, vaan oikeus tietojen tarkasteluun pysyy edelleen vain niillä, joille se on myönnetty. Myös tulon tai etuuden saaja voi hakea sekä tarkastella omia tulotietojaan tulorekisteristä kirjautumalla sinne esimerkiksi henkilökohtaisilla pankkitunnuksilla tai pyytämällä omia tulojaan koskevan tulorekisteriotteen. (Tulorekisteri 2018c.)

Palkanlaskijoille tulorekisterin tarkoituksena on helpottaa kuukausittaista ja vuosittaista ilmoitusmenettelyä. Tulorekisteri mahdollistaa sen, ettei ilmoituksia tarvitse lähettää useille viranomaisille erikseen, vaan yksi tulorekisteri-ilmoitus kattaa nämä kaikki. Kaikki mahdollinen hyöty tulorekisteristä saadaan silloin, kun palkanlaskija ilmoittaa laajemmalla ilmoitustavalla eriteltyjen tulotietojen lisäksi myös poissaolotiedot sekä muut tiedot työsuhteista. Tällöin tiedon käyttäjät saavat tulorekisteristä samat tiedot, jotka on tähän asti jouduttu pyytämään palkanlaskijalta palkkatodistuksen muodossa. Yksi tulorekisterin päätavoitteista onkin helpottaa palkanlaskijoiden ja yrittäjien työtä. (Tulorekisteri 2018b.)

3 TULOREKISTERIIN VALMISTAUTUMINEN

Tässä luvussa käydään läpi tulorekisterin käyttöönoton vaatimia toimenpiteitä. Erityisesti palkanlaskentaohjelmiin tehtäviä muutoksia ja asetuksia on jouduttu tekemään paljon. Palkansaa-
jien tietojen täydentäminen esimerkiksi ammattinimikkeillä ja palkkalajien kohdistaminen tulo-
lajeihin on vienyt palkanlaskijoilta paljon aikaa. Valmistautumiseen on kuulunut näiden lisäksi
asiakkaiden tiedottaminen tulorekisterin tuomista muutoksista, valtuuksien hakeminen sekä
tarkempien poissaolotietojen ja ammattinimikkeiden kerääminen.

Talouselämässä 18.9.2018 julkaisussa artikkelissa ollaan selvästi huolissaan yritysten tietoi-
suudesta koskien tulorekisterin tuomia muutoksia ja velvollisuuksia. Artikkelissa kerrotaan elä-
kevakuutusyhtiö Ilmarisen elo-syyskuussa tekemästä kyselystä, jonka tarkoituksena on ollut
selvittää tilitoimistojen sekä yrittäjien tietoisuutta tulorekisteristä. Tilitoimistoista noin 70% ja
yrityksistä vain noin 40% osasi kertoa, millä tavalla palkkatiedot tullaan tulorekisteriin ilmoitta-
maan. Ilmarisen eläkevakuutusjohtajana työskentelevä Tiina Nurmi toteaa tiedotteessa, että
etenkin yrityksillä on vielä kirittävää. Kyselyyn sisältyneistä avoimista kysymyksistä saaduista
vastauksista voidaan päätellä, etteivät pienemmät yritykset edes tiedosta tulorekisterin koske-
van heitäkin. (Talouselämä 2018.)

3.1 Palkanlaskentaohjelmat

Tulorekisteri tuo muutoksia myös palkanlaskennan järjestelmiin. Useimmissa järjestelmissä
käytössä olleet palkkalajit vaihtuvat uuden tulorekisterin myötä tulolajeihin. Aikaisemmin käy-
tetyt palkkalajit tulee kohdistaa tulorekisterissä käytettäviin tulolajeihin, jotta palkkatiedot siirty-
vät tulorekisteriin oikein. Tämä johtuu siitä, että ohjelmissä käytettyjen palkkalajien sisältö ei
aina ole kaikilla täysin samanlainen eivätkä ne näin ollen vastaa tulorekisteriin ilmoitettavia
palkkalajeja. Palkkatietojen lisäksi ilmoittamiseen tulee pakolliseksi myös ammattinimikkeet.
Työtaturmavakuutettujen tulonsaajien palkkatietoilmoituksella on ilmoitettava myös tilasto-
keskuksen ammattiluokituksen mukainen ammattiluokka, jota käytetään eläkevakuutusten tar-
peisiin. Nämä tiedot ilmoitetaan tulorekisteriin palkkatietoilmoituksella viisinumeroisella koo-
dilla. Työtaturmavakuutettujen lisäksi ammattiluokka on ilmoitettava myös silloin, jos tulon-
saaja on vakuutettu JuEL:n mukaan, on palvelussuhteessa Suomen Pankin kanssa tai jos tä-

män palvelussuhde on vakuutettu merimieseläkelain mukaan. Näissä tapauksissa ei kuitenkaan käytetä tilastokeskuksen ammattiluokituksia, vaan tapauskohtaisesti joko Kevan, Suomen Pankin tai Trafín nimikkeistöä. (Tulorekisteri 2018ab.)

Myös palkkahallinnon ohjelmistokehittäjien on reagoitava tulorekisterin tuomiin muutoksiin ajoissa, jotta suoritusten maksajat pääsevät tekemään tarvittavat muutokset hyvissä ajoin ennen vuoden 2019 alkua. Omasta kokemuksesta mainittakoon Netvisor, joka on pitkin vuotta valmistautunut tulorekisterin tuomiin muutoksiin kehittämällä ohjelmistoaan. Palkkalajien kohdistaminen tulolajeille on ollut mahdollista jo hyvän aikaa, kuten ammattinimikkeiden muokauskin. Netvisorin 7.11.2018 pidetyssä tulorekisteriä koskevassa webinaarissa kerrottiin myös, että loppuvuodesta saadaan esikatsaus tulevaan tulorekisteri-ilmoitukseen. Tämän avulla suoritusten maksajat pääsevät tarkistamaan ilmoituksen oikeellisuuden ennen varsinaisten ilmoitusten lähettämistä. Puuttuvat tai väärät tiedot saadaan korjattua oikeiksi ennen vuoden 2019 alkua. Netvisor mahdollisti elokuun lopussa myös järjestelmälle annettavien valtuutusten hyväksymisen tulorekisteriin tehtäviä ilmoituksia varten.

3.2 Valtuuttaminen

Tulorekisterin sähköisessä palvelussa asioiminen vaatii yritykseltä saadut valtuudet. Yrityksen tulee valtuuttaa suoritusten maksaja tekemään ilmoitukset tulorekisteriin. Valtuutuksen voi antaa ainoastaan yrityksen toimitusjohtaja sekä tämän sijainen, yksinedustusosoikeudellinen toimihenkilö, yksityinen elinkeinonharjoittaja tai henkilö, jonka joku edellä mainituista on valtuuttanut. Valtuutuksia voidaan myöntää joko Suomi.fi- tai Katso-palvelussa organisaatiomuodosta riippuen. Aikaisemmin käytössä olleet valtuudet eivät toimi tulorekisterissä. Valtuutus voi koskea joko palkkatietojen ilmoittamista tai niiden katselua. (Tulorekisteri 2018aa.)

Netvisorissa tilitoimiston nimenkirjoitusosoikeudellisella henkilöllä on mahdollisuus hakea tulorekisteri.fi:stä tilitoimistokohtainen varmenne ja tallentaa se Netvisorin käyttöliittymään. Tällä tavalla tilitoimiston ei tarvitse pyytää kaikkia asiakkaitaan myöntämään uusia valtuutuksia, vaan valtuudet ovat voimassa kaikilla niillä yrityksillä, joiden kanssa tilitoimistolla on voimassa oleva toimeksiantosopimus.

4 ILMOITTAMINEN TULOREKISTERIIN

Palkka- ja etuustietojen ilmoittamiseen liittyvät muutokset koskevat lähinnä ilmoittamismuotoja ja määräaikoja. Ilmoittaminen koskee yritysten ja yhdistysten lisäksi myös kotitalouksia. Kaikki maksetut suoritukset on ilmoitettava tulorekisteriin, eikä niillä ole euromääräistä alarajaa. Poikkeuksena ovat kuitenkin esimerkiksi työnantajalle maksetut korvaukset, ammattiyhdistys- tai työttömyyskassamaksut, majoituskorvaukset sekä arkaluontoiset poissaolotiedot. (Tulorekisteri 2018.)

Ilmoittaminen tulorekisteriin voidaan tehdä suppealla tai laajemmalla ilmoitustavalla. Ilmoitustapa 1 on yksinkertaisempi ja suppeampi. Vaikka suoritus sisältäisi useampia eri palkkalajeja, kuten esimerkiksi iltalisää tai ylityökorvauksia, ilmoitukseen annetaan vain suorituksen kokonaissumma. Tätä tapaa käytettäessä tiedon käyttäjät, kuten esimerkiksi Kela, saattaa joutua tiedustelemaan suorituksen tarkempia tietoja palkanlaskijalta tai muulta suorituksen maksajalta. Jotta tulorekisteristä saadaan irti kaikki tarkoitettu hyöty, kannattaa suoritukset ilmoittaa ilmoitustavan 2 mukaisesti. Tällöin ilmoitukseen eritellään kaikki suoritukseen kuuluvat erät, jolloin ne ovat kätevästi tietojen käyttäjien käytettävissä. Useimmissa palkanlaskentaohjelmissa ilmoittaminen on suunniteltu automaattisesti ilmoitustapa 2:n mukaisesti. (Tulorekisteri 2018aaa.)

4.1 Ilmoittamisen kanavat

Helpoin tapa tietojen ilmoittamiseen on tekninen rajapinta, jonka avulla tiedot maksetuista suorituksista voidaan lähettää helposti ja nopeasti suoraan palkanmaksuohjelmasta. Useimmat palkkahallinnon ohjelmistot ovat ottaneet käyttöön tämän ilmoitustavan ja rakentaneet sähköisen yhteyden suoraan ohjelmasta tulorekisteriin. Tätä ilmoittamistapaa käytettäessä manuaalisten työvaiheiden määrä vähenee huomattavasti, kun suorituksen tiedot siirtyvät tulorekisteriin samanaikaisesti maksun tekemisen yhteydessä. Näppäilyvirheitä ei pääse syntymään, kun ilmoitukset lähtevät tulorekisteriin suoraan sellaisina, kun ne on maksettu. Teknisen rajapinnan kautta ilmoittaminen on mahdollista, jos yrityksen käyttämä tilitoimisto on hakenut itselleen tilitoimistokohtaisen varmenteen tai yritys itse on valtuuttanut tilitoimiston lähettämään näitä ilmoituksia tulorekisteriin. (Tulorekisteri 2018aaa.)

Toisena mahdollisuutena on ilmoittaa tiedot tulorekisterin sähköisessä asiointipalvelussa, jossa ilmoittaminen voidaan tehdä joko verkkolomakkeella tai lataamalla tiedostossa olevat tiedot latauspalveluun. Sähköisessä asiointipalvelussa käytetään Suomi.fi-tunnistusmenetelmiä, eli esimerkiksi henkilökohtaisia pankkitunnuksia, mobiilivarmennetta tai varmennekorttia. (Tulorekisteri 2018aa.) Sähköisessä asiointipalvelussa käytössä oleva verkkolomake on kuitenkin hidas ilmoitustapa, mikäli tulonsaajia on useampia. Sähköistä lomaketta käytettäessä jokaisen tulonsaajan tiedot on syötettävä lomakkeelle erikseen. Tämä saattaa myös lisätä ilmoittamiseen liittyviä virheitä, joita joudutaan myöhemmin korjailla.

Kolmantena vaihtoehtona on ilmoittaa tiedot paperilomakkeella, mutta siihen vaaditaan ilmoittajalta erityinen syy. Erityisenä syynä pidetään esimerkiksi kuolinpesää tai henkilöitä, joilta ei voida vaatia mahdollisuutta sähköiseen ilmoittamiseen. Sähköinen ilmoittaminen tulorekisteriin on kuitenkin tehty mahdolliseksi myös kotitalouksille ja muille pienemmille suorituksen maksajille mahdollistamalla ilmainen palkanlaskenta ja ilmoittaminen palkka.fi -palvelussa. (Tulorekisteri 2018aa.)

4.2 Määräajat

Jotta tulorekisteristä saadaan mahdollisimman reaaliaikaista tietoa, on myös ilmoittamisen tavanpohduttava nopeasti. Maksetut suoritukset tulee ilmoittaa tulorekisteriin viimeistään viidentenä päivänä maksupäivän jälkeen. Maksupäiväksi luetaan se päivä, jolloin suoritus ilmestyy tulonsaajan tilille. Näihin viiteen päivään lasketaan mukaan myös lauantait, sunnuntait ja muut pyhäpäivät. Poikkeuksena tilanteet, joissa jokin edellä mainituista osuu ilmoitusten määräpäiväksi. Tällöin ilmoitus on annettava seuraavana arkipäivänä. Jos suoritus koostuu pelkästään muuna kuin rahana annetusta suorituksesta, kuten asunto-, auto- tai puhelinedusta, ilmoitus on annettava viimeistään edun saamiskuukautta seuraavan kuun viidentenä päivänä. Myöhässä annetuista ilmoituksista maksetaan myöhästymismaksu. (Tulorekisteri 2018ab.)

Työnantajan erillisilmoitusten määräaikana on aina maksua seuraavan kuukauden viides päivä. Erillisilmoituksella ilmoitetaan maksettujen työnantajan sairausvakuutusmaksujen yhteismäärä. Ei palkanmaksua -ilmoitus tehdään, jos työnantaja ei ole maksanut palkkaa kohdekuukauden aikana. Netvisorin 18.9.2018 pidetyssä webinaarissa esiteltiin työnantajan erillisilmoituksen luomista ja lähettämistä. Netvisor on tehnyt tämän ilmoituksen tekemisestä todella

yksinkertaisen ja nopean, joten se ei vie paljoakaan palkanlaskijoiden työajasta. (Tulorekisteri 2018ab.)

4.3 Ilmoitusten korjaaminen

Ilmoittaessa tulee väistämättä vastaan tilanteita, joissa joko ilmoitus tai maksu on tehty virheellisesti. Ilmoittamisen virheestä on kyse, kun maksu on maksettu oikein, mutta tieto tulorekisteriin on annettu väärin esimerkiksi näppäilyvirheen vuoksi. Tällaisia virheitä saattaa sattua erityisesti silloin, jos ilmoittaminen tehdään sähköisten lomakkeiden avulla tulorekisterin sähköisessä asiointipalvelussa. Näissä tapauksissa ilmoitus korjataan korvaavalla ilmoituksella, johon syötetään kaikki aikaisemmassa ilmoituksessa olleet tiedot, myös oikein olleet tiedot. (Tulorekisteri 2018ac.)

Maksamisen virheestä puhutaan silloin, kun ilmoituksessa olevat tiedot on annettu oikein, mutta maksu on maksettu virheellisesti. Mikäli tulonsaajalle on maksettu liian vähän, tulee virhe korjata viiden päivän kuluessa siitä, kun maksu oikaistaan ja maksetaan tulonsaajan tilille. Suorituksen maksajat voivat siis edelleen halutessaan korjata liian vähän maksetun suorituksen vasta seuraavassa palkka-ajossa. Maksamatta jäänyt etu pitää ilmoittaa tulorekisteriin vasta, kun sen on maksettu. (Tulorekisteri 2018ac.)

Perusteeton etu -menettelyä käytetään niissä tapauksissa, kun tulonsaajalle on maksettu liikaa. Liikasuorituksesta tulee ilmoittaa tulorekisteriin ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään kuukauden kuluessa virheen huomaamisen jälkeen. Nämä virheet korjataan monissa yrityksissä siten, että liikaa maksettu suoritus vähennetään bruttopalkasta seuraavassa palkanmaksussa. Näin voidaan toimia myös tulorekisterin ollessa käytössä. On kuitenkin suositeltavaa ilmoittaa perusteettomasta edusta heti sen huomaamisen yhteydessä, jotta se ei vaikuta negatiivisesti tulonsaajan mahdollisien etuuksien saamiseen. (Tulorekisteri 2018ac.) Alla olevassa kaaviossa on kuvattu virheellisten ilmoitusten korjausmenettelyä eri virhetilanteissa.

KUVIO 1. Korjausmenettely

5 TULOREKISTERIN VAIKUTUS

Tulorekisteri vaikuttaa eniten tulonsaajiin sekä palkanlaskijoihin. Tulonsaajien kohdalla vaikutukset näkyvät lähinnä omien tulotietojen helppossa saatavuudessa. Palkanlaskijoiden kohdalla tulorekisteri vaikuttaa lähes kaikkiin työtehtäviin. Työtehtäviin tulevia muutoksia ovat erilaisten ilmoitusten pois jääminen sekä nopeampi tulotietojen ilmoittaminen, joskin vain yhdellä ilmoituksella. Outi Airaksisen kirjoittamassa tulorekisteriä koskevassa artikkelissa on haastateltu Verohallinnon tulorekisteriyksikössä työskentelevää Mirikka Piirasta. Piirainen nostaa esille sen, ettei tulorekisteri tuo muutoksia maksamisen velvoitteisiin tai rahavirtoihin vaan muutokset koskevat pelkästään tulotietojen ilmoittamista (Airaksinen 2018).

Sosiaali- ja terveysministeriön 13.6.2018 julkaisemassa tiedotteessa kerrotaan hallituksen esittämistä muutoksista työeläkelakeihin, työtaturma- ja ammatilainsäädäntöön sekä rikoslakiin. Jatkossa eläketurvan järjestämättä jättämisestä johtuvaa seuraamusta kutsuttaisiin laiminlyöntimaksuksi ja eläkelaitoksen sijaan se määrätään Valtiokonttorilta. Työnantajan ilmoitusvelvollisuuden laiminlyömisestä johtuvista seuraamuksista säädettäisiin tulorekisteristä annetussa laissa tulotietojärjestelmästä. (Tossavainen 2018.)

5.1 Tulonsaaja

Tulorekisterin käyttöönotto ei vaadi tulonsaajalta erityisiä toimia. Tästä huolimatta tulorekisterin vaikutukset näkyvät myös tulonsaajien kohdalla. Aikaisemmin esimerkiksi työttömäksi jäänyt tulonsaaja on joutunut etuuksien saamiseksi hankkimaan palkkatodistuksen. Jatkossa työttömyyskassat ja muut vastaavat saavat tiedot tulorekisteristä nopeasti ja reaaliaikaisesti, joten palkkatodistuksia ei enää tarvita. Tämä vaatii kuitenkin sitä, että työnantaja on ilmoittanut tulotiedot rekisteriin laajemmalla ilmoitustavalla. Tämän takia tulonsaajan kannattaa varmistaa työnantajalta, että ilmoituksissa on mainittu mahdolliset poissaolot, työsuhteen kesto ja sovittu työaika sekä muut työsuhdetta koskevat tiedot. Myös erilaisia tukia haettaessa, esimerkiksi Kelalta, voidaan unohtaa kuukausittain lähetettävät paperiset liitetiedostot palkkatiedoista, kun Kela pääsee hakemaan tiedot suoraan tulorekisteristä. (Tulorekisteri 2018b.)

Tulorekisterin tuomien uudistuksien myötä myös Verohallinto on muuttanut käytäntöjään. Verohallinto otti 14.11.2018 käyttöön henkilöasiakkaille suunnatun OmaVero-sivuston. OmaVerossa henkilöasiakkaat pääsevät tarvittaessa kätevästi muuttamaan verokorttiaan. Kaikilla verokorteille on tästä lähtien vain yksi vuoden tuloaraja. Entistä A-verokorttia ei siis ole mahdollista käyttää enää ensi vuonna. Palkansaajan ei myöskään enää tarvitse hankkia sivutuloverokorttia työskennellessään useammassa paikassa samanaikaisesti vaan yhtä ja samaa verokorttia käytetään kaikilla työpaikoilla. Jää siis palkansaajan vastuulle tarkkailla tuloarajan ylittymistä. Tämä on kuitenkin jatkossa helpompaa, sillä tulorekisteriin ilmoitetut palkat siirtyvät automaattisesti OmaVeroon 7.2.2019 lähtien. (Verohallinto 2018.)

Tämän lisäksi tulonsaajan ei tarvitse enää pelätä tekevänsä tietämättään työtä pimeästi. Tulorekisterin yhtenä suurimmista tavoitteista on harmaan talouden ehkäisy. Tulonsaaja näkee maksuttoman rekisterin kautta nopeasti, onko työnantaja ilmoittanut palkkatiedot tulorekisteriin ja pitävätkö ilmoitetut tiedot paikkansa. Tulonsaajat pääsevät tarkastelemaan omia palkkatietojaan kirjautumalla tulorekisteriin henkilökohtaisilla palkkatunnuksilla. (Tulorekisteri 2018b.)

5.2 Palkanlaskija

Suurimmat tulorekisterin tuomista muutoksista näkyvät palkanlaskennassa. Palkkatietojen ilmoitustahti nopeutuu huomattavasti. Vuoden 2019 tammikuu on palkanlaskijoille kiireistä aikaa. Suoritukset ja niiden mahdolliset korjaukset on ilmoitettava tulorekisteriin heti vuoden alusta. Useimmat järjestelmät ovat kuitenkin tehneet ilmoittamisesta helpompaa mahdollistamalla teknisen rajapinnan käytön, jolloin ilmoitukset lähtevät tulorekisteriin automaattisesti palkanmaksun yhteydessä. Tästä huolimatta palkanlaskijoiden tulisi valmistautua tulorekisteriin tekemällä palkanlaskentaohjelmiin tarvittavat muutokset hyvissä ajoin.

Suuria muutoksia on tulossa myös kuukausittaisiin sekä vuosittaisiin ilmoituksiin esimerkiksi verohallinnolle ja vakuutusyhtiöille. Verohallinnolle tehtävät ilmoitukset työnantajasuorituksista jäävät pois tulorekisterin käyttöönoton myötä. Verohallinto saa jatkossa tiedot suoraan tulorekisteristä, joten erillistä ilmoittamista ei tarvita. Tulorekisteri ei tee muutoksia maksupäiviin, eli työnantajasuoritusten maksupäivät säilyvät samana. Kuukausittaisten ilmoitusten lisäksi vuosi-ilmoitukset jäävät historiaan. Tämä helpottaa palkanlaskijoiden työtä vuoden alussa, kun paljon aikaa vievien vuosi-ilmoitusten tekemistä ei enää tarvita.

Ilmoitusten lisäksi palkkatodistusten laatiminen vähenee. Palkkatodistusten tekeminen voi olla todella aikaa vievää, jos kaikki vaadittavat palkkatiedot eivät löydy palkanlaskentaohjelmasta. Näin on esimerkiksi tapauksissa, joissa yritys on vaihtanut tilitoimistoa ja osa tarvittavista palkkatiedoista on saatu edelliseltä tilitoimistolta paperisena. Tulorekisterin tietojen käyttäminen palkkatodistusten sijaan vaatii kuitenkin sen, että suoritukset on ilmoitettu tulorekisteriin tarpeeksi kattavasti.

6 TULOREKISTERIN HYÖDYT & HAASTEET

Tässä luvussa tuodaan esiin omasta mielestäni suurimpia haasteita ja hyötyjä liittyen tulorekisterin käyttöönottoon ja sen toimivuuteen. Suurin osa haasteiksi kokemistani asioista liittyykin erityisesti käyttöönottoon. Hyödyt tulevat esille tulorekisteristä yleisesti, kunhan se ja tiedon ilmoittajat saadaan toimimaan toivotulla tavalla.

6.1 Haasteet

Täysin uusien velvollisuuksien omaksuminen vie oman aikansa, ja joihinkin tutuksi tulleisiin tapoihin pitää tehdä muutoksia. Vuoden 2019 alussa voimaan tulevat lainvelvoittamat ilmoitukset suorituksista voivat herättää paljon kysymyksiä. Varsinkin pitkään palkkahallinnon alalla olleilla henkilöillä voi olla hankaluuksia omaksua uusia tapoja ja käytäntöjä vanhojen tapojen tilalle.

Yrityksissä tulisi huomioida nämä muutokset järjestämällä kokouksia ja koulutustilaisuuksia, jotka valmistavat yrityksessä toimivia palkanlaskijoita tulorekisterin käyttöönottoon. Tilitoimistojen täytyy lisäksi ottaa huomioon asiakkaat ja heidän tiedottaminen. Useat yritykset maksavat edelleen työntekijöilleen palkkaennakoita, jotka ilmoitetaan tilitoimistolle vasta viikkoja myöhemmin normaalin palkanmaksun yhteydessä. Palkkaennakoiden maksamiseen on asiakkaiden kanssa sovittava yhteinen linjaus, jotta tiedot maksetuista palkoista saadaan ilmoitettua tulorekisteriin määräaikojen sisällä. Palkkaennakot voidaan useimmissa tilitoimistoissa korvata ylimääräisellä palkka-ajolla, jolloin palkasta saadaan ohjeistuksen mukaisesti tehtyä suoritukset esimerkiksi ennakonpidätyksestä ja sairausvakuutusmaksuista.

Lisäksi tulorekisteriin valmistautumiseen kulunut työaika on osoittautunut haasteelliseksi erityisesti tilitoimistoissa. Palkanlaskijoiden täytyy pitää huoli siitä, että palkanlaskentajärjestelmien asetukset on asetettu tulorekisterin vaatimuksien mukaisesti. Esimerkiksi palkkalajien kohdistaminen tulolajeille jokaisen yrityksen kohdalla on vienyt huomattavan siivun työajasta. Näiden lisäksi tilitoimistojen tulee kerätä asiakkailtaan tietoa esimerkiksi työntekijöiden ammattinimikkeistä ja työsuhteeseen liittyvistä tiedoista. Näistä ja monista muista muutoksista pitää myös suuren työmäärän lomassa tiedottaa asiakkaita.

6.2 Hyödyt

Tulorekisteri mahdollistaa reaaliaikaisten tulotietojen saannin niin tiedon käyttäjille kuin tulonsaajallekin. Palkanlaskijoiden ei enää tarvitse esimerkiksi työnantajalle kuuluvia korvauksia hakiessaan ilmoittaa palkansaajien palkkatietoja, vaan Kela saa haettua tulorekisteristä reaaliaikaiset tiedot nopeasti. Lisäksi palkanlaskijat saavat jättää taakseen esimerkiksi oma-aloitteista veroista tehdyt ilmoitukset, palkkailmoitukset eläkeyhtiöille sekä vuoden alussa tehtävät vuosi-ilmoitukset. Työn lopussa esitellyn kyselyn tuloksien perusteella myös moni muu palkanlaskija pitää suurimpana hyötynä erilaisten kuukausittaisten ja vuosittaisten ilmoitusten poisjäämistä (TAULUKKO 1).

Palkanlaskijoiden käyttäessä laajempaa ilmoitustapaa, jossa ilmoitetaan eriteltyjen palkkatietojen lisäksi muun muassa poissaolotiedot, voidaan jättää historiaan myös palkkatodistusten teko. Tulonsaajan ei enää tarvitse pyytää palkkatodistuksia tai toimittaa erilaisia liitteitä hakiesaan korvauksia tai etuuksia esimerkiksi Kelalta tai työttömyyskassoilta. Tulonsaaja voi myös varmistaa, että työnantaja on maksanut suoritusten yhteydessä tarvittavat työnantajalle kuuluvat maksut ja harmaan talouden valvominen on helpompaa.

7 KYSELY

Tässä luvussa käydään läpi kyselyn toteutustapaa, tarkoitusta ja tuloksia. Tulokset on kuvattu erilaisissa taulukoissa vastausten tarkastelun helpottamiseksi.

7.1 Kyselyn toteutus ja analysointi

Kysely toteutettiin sähköisellä Google Forms-lomakkeella ja vastausaikaa kyselyyn annettiin noin kaksi viikkoa. Kohderyhmänä tässä kyselyssä oli erityisesti tilitoimistoissa työskentelevät palkanlaskijat, joille kysely lähetettiin sähköpostitse. Vastaajien tavoittamiseksi hyödynsin eri tilitoimistojen kotisivuilta löytyviä yhteystietoja, joiden joukosta keräsin palkanlaskijana työskentelevien henkilöiden sähköpostiosoitteet.

Kyselyn tavoitteena oli kerätä tietoa siitä, miten hyvin tilitoimistoissa työskentelevät palkanlaskijat ovat valmistautuneet tulorekisterin käyttöönottoon. Kysely muodostui seitsemästä monivalintakysymyksestä sekä kolmesta avoimesta kysymyksestä. Kaikki monivalintakysymykset olivat pakollisia. Monivalintakysymykseen sisältyi vain yksi taustakysymys, joka koski vastaajien ikää. Kyselyn tavoitteen kannalta en nähnyt tarvetta tietää vastaajien sukupuolta, vaikka se tavallisesti sisältyykin kyselyihin.

Avoimiin kysymyksiin vastaaminen oli vapaaehtoista, mutta siitä huolimatta suurin osa vastaajista on näihin halunnut vastata. Monivalintakysymysten tarkoituksena oli selvittää, miten hyvin vastaajat ovat tietoisia tulorekisterin tuomista muutoksista ja miten pitkälle on suunniteltu esimerkiksi ilmoitustapaa ja niiden laajuutta. Avointen kysymysten päällimmäisenä tarkoituksena oli saada tietoa vastaajien mielipiteitä tulorekisteristä ja sen käyttöönotosta. Kysely lähetettiin 83:lle tilitoimistossa työskentelevälle palkanlaskijalle, joista 29 vastasi kyselyyn. Kyselyyn vastaamisprosentiksi tuli siis noin 35%. Vaikka kyselyyn osallistuneiden määrä ei ole erityisen suuri, uskon silti saavani monipuolisia vastauksia ainakin avointen kysymysten osalta. Potentiaalisten vastaajien tavoittamista hankaloitti se, ettei tälle kohderyhmälle ole olemassa valmista vastaanottajalista, vaan yhteystiedot jouduttiin keräämään työläästi käymällä läpi eri tilitoimistojen kotisivuja.

Vastausten perusteella suurin osa tilitoimistoissa työskentelevistä palkanlaskijoista on jo valmistautunut tulorekisterin käyttöönottoon. Lähes kaikissa tilitoimistoissa on päätetty käyttää

laajempaa ilmoitustapaa, jonka avulla tiedon käyttäjät saavat ilmoituksista kaiken mahdollisen hyödyn. Ilmoituskanavana kyselyn mukaan suosituin on ehdottomasti tekninen rajapinta, joka tekee tulorekisteri-ilmoittamisesta lähes automaattista. Suurimpina hyötyinä nähdään kaikenlaisten ilmoitusten väheneminen. Ilmoitukset oma-aloitteisista veroista, TyEL-ilmoitukset sekä vuosi-ilmoitukset on jatkossa hoidettu ilmoittamalla maksetut palkat maksun yhteydessä tulorekisteriin. Myös esimerkiksi Kelan tiedustelut palkansaajien tuloista ja poissaoloista vähenevät, kun kaikki tieto on kätevästi saatavilla tulorekisteristä. Vastaajat pitävät suurimpina haasteina ilmoittamisen nopeaa aikataulua, palkanlaskentajärjestelmissä tehtävien asetusten muokkaamista sekä tietojen keräämistä asiakkailta. Tulorekisterin käyttöönotto on vaatinut useita palkanlaskentajärjestelmiin tehtäviä asetuksia, kuten tulolajien kohdistamisen palkkalaajille. Hankalana nähdään myös se, miten hyvin asiakkaat muistavat ilmoittaa tiedot maksetuista palkoista ajoissa. Kaiken kaikkiaan tulorekisteriä pidetään kuitenkin hyvänä ja tarpeellisenä uudistuksena, kunhan ohjelmat saadaan toimimaan toivotulla tavalla.

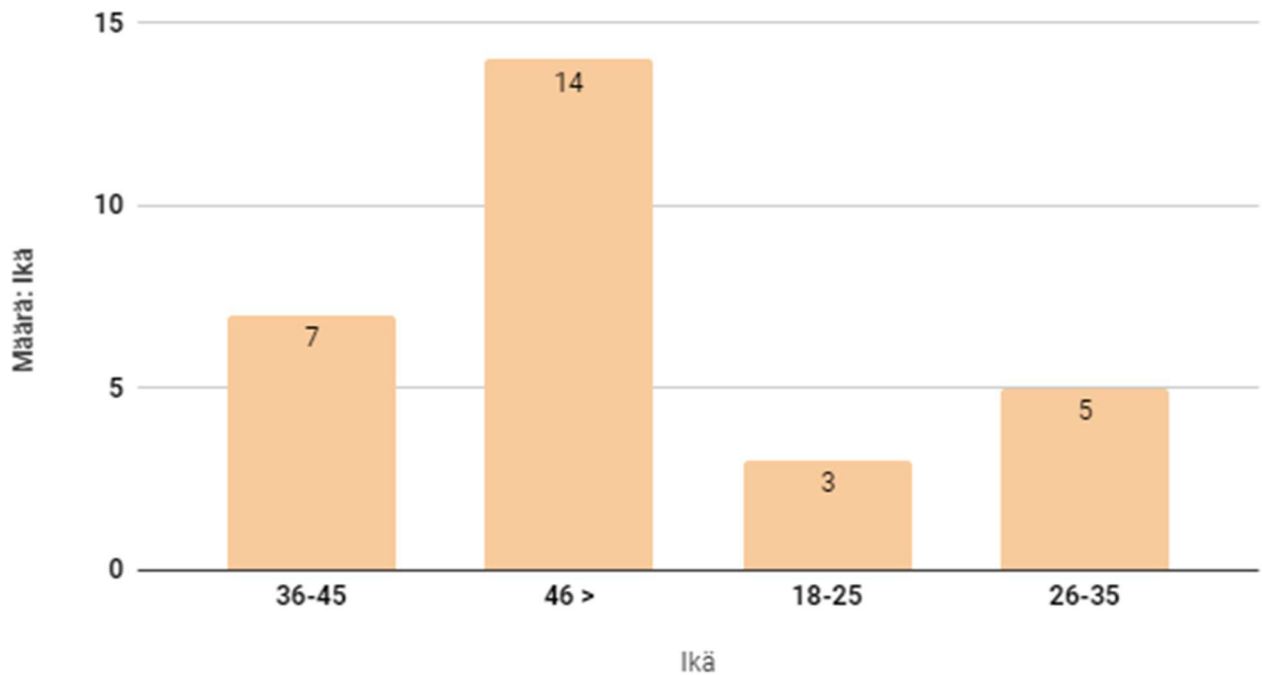
7.2 Kyselyn tulokset

Tässä luvussa kuvataan kyselystä (Liite 1) saatuja vastauksia.

7.2.1 Vastanneiden taustatietoja

Suurin osa vastaajista oli yli 35-vuotiaita (21 kpl). Tämä kohta kyselyssä oli itseasiassa yllättävin, sillä olettamuksena pidin nuorten suurempaa osuutta vastauksissa. Vain kolme on vastannut iäkseen 18 – 25 vuotta. Ikäkysymyksen halusin sisältyvän kyselyyn, koska koin kiinnostavana verrata nuoremman ja vanhemman ikäluokan mielipiteitä tulorekisteristä.

Määrä: Ikä

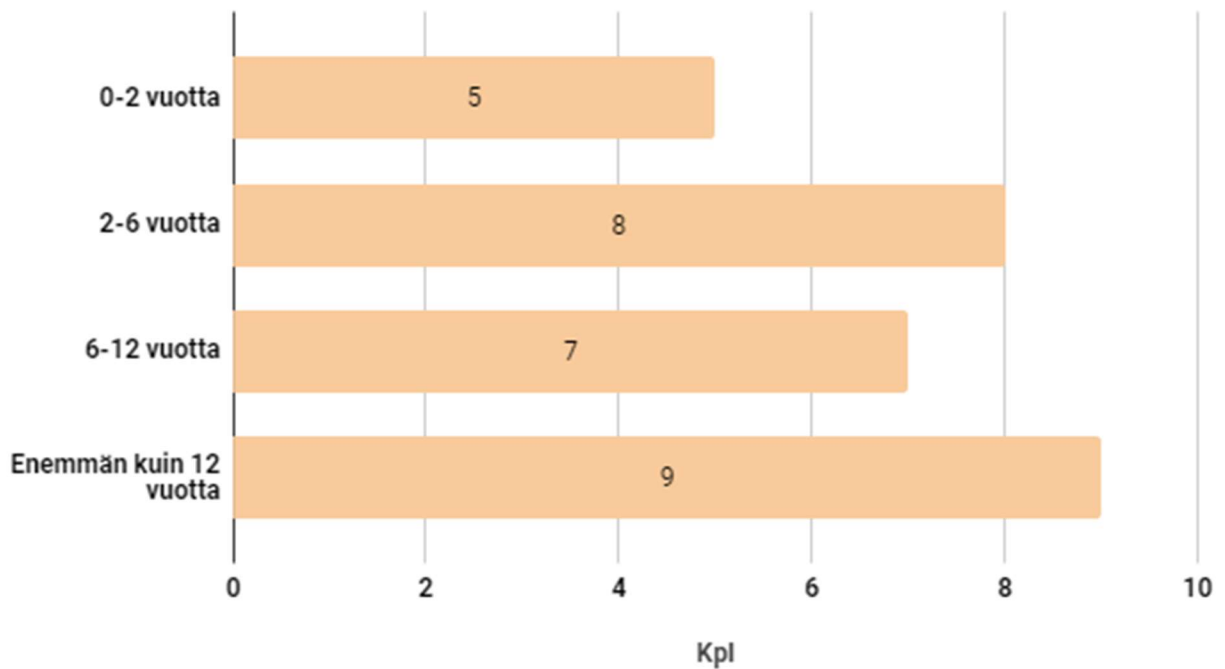

KUVIO 2. Vastaajien ikä

7.2.2 Vastaajien työkokemus

Eniten vastauksia saatiin henkilöiltä, joilla on työkokemusta alalta yli 12 vuoden ajalta. Noin 31% (9 kpl) vastaajista on tehnyt palkanlaskijan töitä enemmän kuin 12 vuotta ja vain noin 17% on työskennellyt alalla vähemmän kuin kaksi vuotta.

Kauanko olet tehnyt töitä palkanlaskijana?

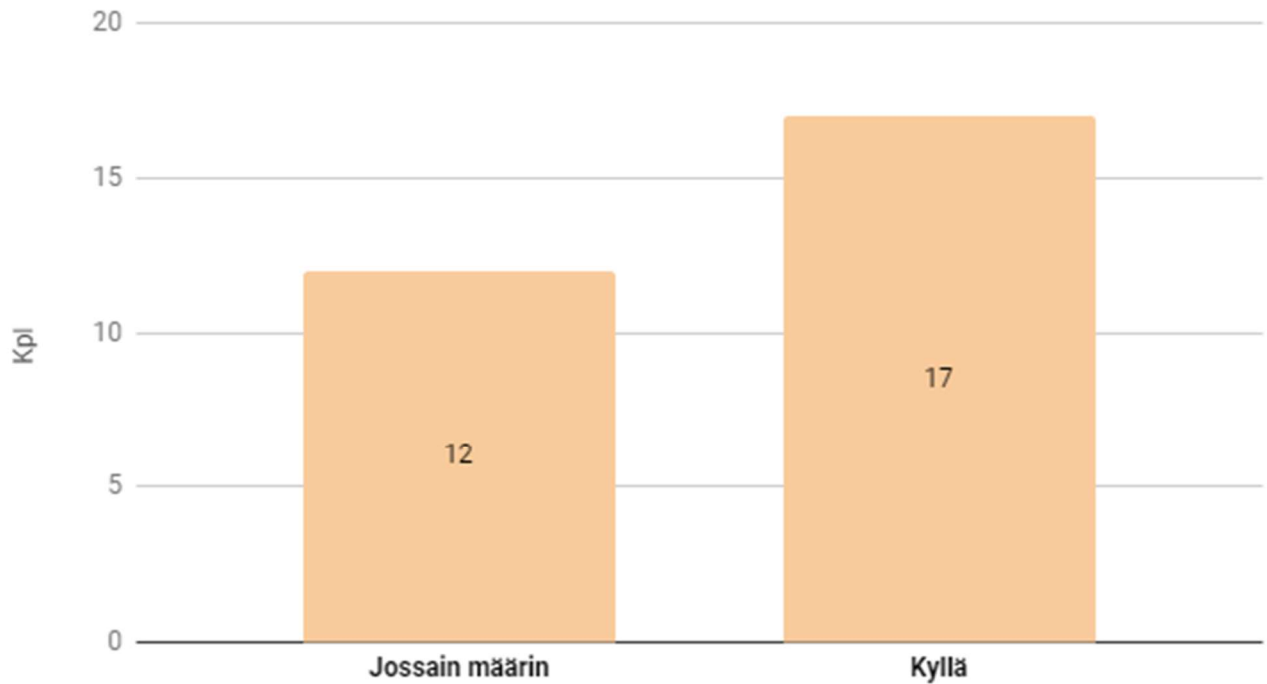

KUVIO 3. Vastaajien työkokemus

7.2.3 Vastaajien valmistautuminen tulorekisteriin

Vastaajista 17 kokee, että tulorekisteriin on jo valmistauduttu hyvissä määrin. Vastanneista 12 henkilöä on mielestään valmistautunut tulorekisteriin jossain määrin. Kaikki kyselyyn vastanneet ovat siis valmistautuneet tulorekisterin käyttööntöön jollain tasolla, sillä yksikään kyselyyn vastanneista ei valinnut ei-vaihtoehtoa.

Oletteko jo valmistautuneet tulorekisterin käyttöönottoon?

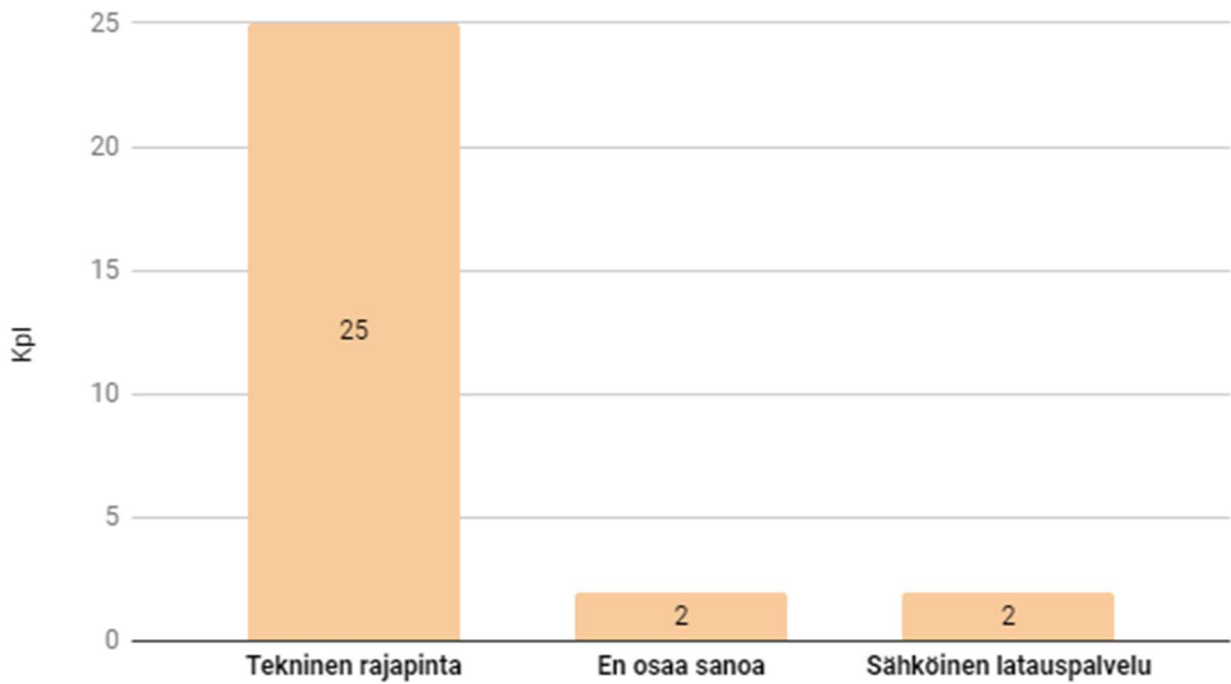

KUVIO 4. Vastaajien valmistautuminen tulorekisteriin

7.2.4 Vastaajien ilmoittamistapa

Suurin osa kyselyyn vastanneista (25 kpl) aikoo käyttää tietojen ilmoittamiseen teknistä rajapintaa. Vain kaksi henkilöä on vastannut käyttävänsä sähköistä latauspalvelua ja toiset kaksi eivät vielä ole valinneet lopullista ilmoitustapaa.

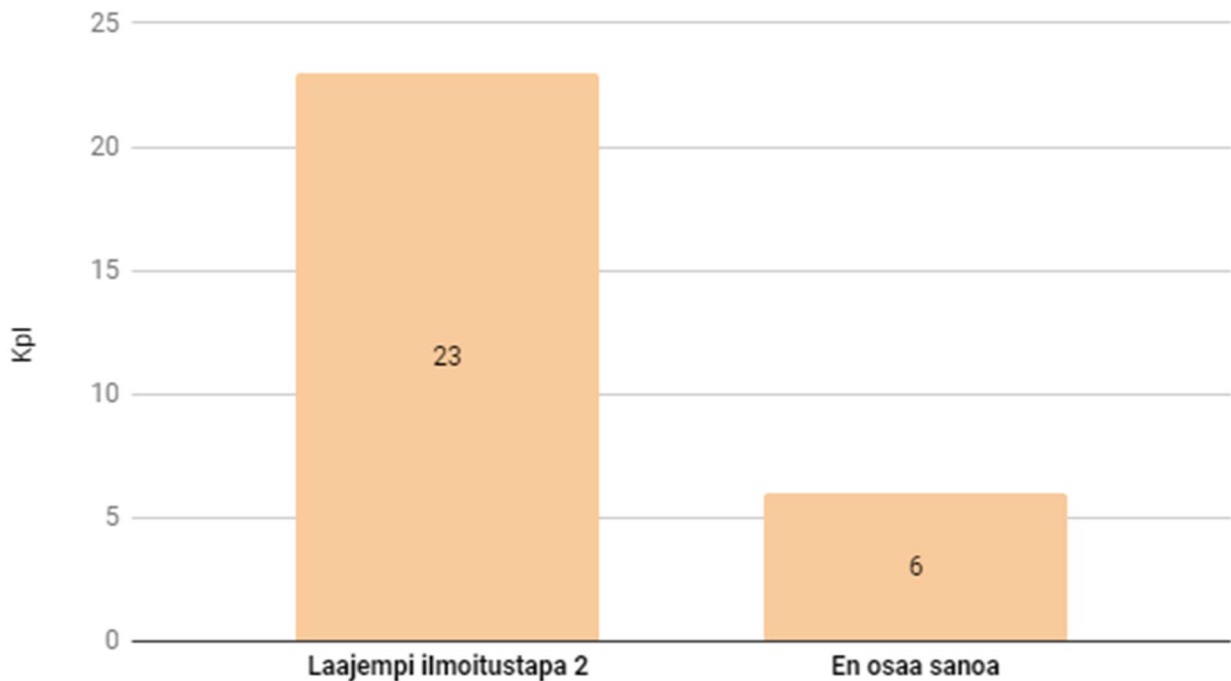
Mitä kanavaa tulette ilmoituksissanne pääsääntöisesti käyttämään?

KUVIO 5. Vastaajien ilmoittamistapa

Vastaajista 23 henkilöä aikoo käyttää suoritusten ilmoittamisessa laajempaa ilmoitustapaa ja kuusi kappaletta kyselyyn vastanneista eivät osaa vielä sanoa kumpaa ilmoitustapaa he tulevat tulevaisuudessa käyttämään. Yksikään kyselyyn vastanneista ei kuitenkaan ole suunnitellut käyttävänsä suppeampaa ilmoitustapaa.

Mitä ilmoitustapaa tulette pääsääntöisesti käyttämään tulotietojen ilmoittamisessa?

KUVIO 6. Vastaajien ilmoitusmuoto

7.2.5 Suurimmat hyödyt ja haasteet tulorekisterin käyttöönotossa

Taulukossa 1 on nähtävissä ensimmäisestä avoimesta kysymyksestä saadut vastaukset, jossa halusin tietää, mitä vastaajat pitävät suurimpina hyötyinä tulorekisterissä. Tähän kysymykseen vastasi 24 henkilöä. Lähes kaikki vastaajat ovat kertoneet mielestään suurimmaksi hyödyksi tehtävien ilmoitusten vähentymisen. Vuosi-ilmoitusten jääminen pois alkuvuoden kiireessä on suuri helpotus monelle. Lisäksi se, että useat kuukausittaiset ilmoitukset hoituvat tästä lähtien yhdellä ja samalla tulorekisteri-ilmoituksella, koetaan suurena hyötynä palkanlaskijoille. Tulotietojen reaaliaikaisuus koetaan myös hyödyllisenä, sillä se vähentää palkkatodistusten tekoa ja viranomaiskyselyitä esimerkiksi Kelalta, koskien sairaspäiväraha hakemuksia tai muita vastaavia etuus- tai korvaushakemuksia.

TAULUKKO 1. Vastaajien mielestä tulorekisterin suurimmat hyödyt

saadaan kaikki tarvittava palkkatieto yhdellä kertaa monelle taholle jotka tietoja tarvitsevat
Vuosi-ilmoitusrumba jää pois, Kela aikanaan saa haettua palkkatietoja itse

Taulukko 1 jatkuu seuraavalla sivulla

Taulukko 1 jatkuu edelliseltä sivulta

Kaikki tiedot yhdellä ilmoituksella.
Kaikki tiedot yhdessä paikassa, verotiedot ajantasalla, palkansaajilla mahdollisuus nähdä ilmoitetut tiedot reaaliajassa, Kela ja ay:t saavat suoraan tiedot tulorekisteristä
Saamme reaaliajassa ilmoitettua palkkatiedot verottajalle ja muille tahoille, jolloin meiltä jää vuosi-ilmoittaminen kokonaan pois.
Vuosi-ilmoitusten poistuminen, eri toimijoiden mahdollisuus saada tiedot suoraan tulorekisteristä
vuosi-ilmoitukset jäävät pois
Pitkällä aikavälillä palkanlaskijan ei tarvitse ilmoittaa tietoja niin usealle taholle.
Isoveli pääsee valvomaan ylitöitä jne reaaliaikaisesti
Tulonsaajien tulotiedot ovat ajan tasalla. Hyödyttää varmasti erityisesti Kelaa.
Tiedot keskitetty, jokainen voi itse nähdä omat tietonsa yhdestä paikasta
Kaikki tahot saavat tiedot sieltä ja muu vuosi-ilmoittaminen vähenee.
Ei tarvitse enää toimittaa palkkatietoja monille eri tahoille.
Alkuvuoden ruuhkien helpotus, kun ei tarvitse enää tehdä vuosi-ilmoituksia eri viranomaistahoille.
vuosi-ilmoittaminen jää pois ja kuukausittaiset tyel ilmoitukset
reaaliaikainen tieto viranomaisilla heti. ei enää vuosi-ilmoituksia
Suurin hyöty on ehkä siinä, että jos palkat ilmoitetaan oikein, jää viranomaiskyselyt pois, esim Kelalle tehtävät sairaspäiväraahakemukset.
Vähemmän ilmoituksia ja hakemuksia. Kaikki tiedot on ajantasalla.
Jos toimii, niin palkkatodistuksien teko vähenee.
Ilmoitukset kerran kuussa yhteen paikkaan.
Että on vaan yksi paikka minne kaikki saa ilmoittaa, ja asiat ovat "up to date", ei vanhoja tietoja
Kaikki keralla valmis, ei tarvitse odottaa vuodenvaihdetta
Palkkatietojen ajantasaisuus.

Taulukossa 2 on listattu vastaukset koskien tulorekisterin suurimpia haasteita. Tähän kysymykseen vastasi 24 henkilöä. Yhtenä suurimmista huolista pidetään sitä, miten tilitoimisto saa asiakkailtaan ajallaan tiedot maksetuista suorituksista sekä palkansaajan työsuhteessa tapahtuvista muutoksista tai poissaolotiedoista. Monet asiakkaat ovat lisäksi tottuneet maksamaan palkkaennakoita kuun puolella välissä siten, että niistä ilmoitetaan palkanlaskijalle kuun loppupuolella tavallisen palkka-ajon yhteydessä. Suuri työ tulee monen mielestä olemaan siinä, että asiakkaat saadaan ymmärtämään nopean ilmoittamisen olevan pakollista. Hankalana ja

työläänä vastaajat pitävät myös tulorekisterin käyttöönottoon valmistautumista. Tulolajien kohdistaminen palkkalajeille on aikaa vievä muutos palkanlaskentajärjestelmiin, sillä kaikki käytössä olevat palkkalajit tulee kohdistaa tulorekisterissä käytössä oleviin tulolajeihin. Esimerkiksi Kuukausipalkka-palkkalajia ei voida ilmoittaa tulorekisteriin sellaisenaan, vaan se tulee kohdistaa tulorekisterin mukaiselle Aikapalkka-tulolajille.

TAULUKKO 2. Vastaajien mielestä tulorekisterin suurimmat haasteet

Saada ohjelmat toimimaan tulorekisterin haluamalla tavalla. Teettä hirveästi töitä palkanlaskijoilta /tilitoimistoilta jotka kaikki valtuutukset ja palkkalajit kirjautuvat oikein. Aikaa menee paljon taustalla, muiden töiden lisäksi.
Nopea aikataulu palkkapäivästä tulorekisteriin ilmoittamiseen, tehtävät korjaukset palkoissa (vakuutusnumeroiden yms ylläpito), työntekijät tottuneet nettopalkkaennakoihin ja nyt ne jäävät pois
Kaikkien tarvittavien tietojen saaminen tulorekisteriin oikein.
Tilitoimiston näkökulmasta hankala saada kaikkia tietoja asiakkailta, ansaintajaksot tärkeät eli miten saadaan tiedot päiväkohtaisesti niiltä, joilla ei ole käytössä työajanseurantaohjelmaa
- saammeko asiakkailta kaikki tarvittavat tiedot reaaliajassa palkkoja ja niiden ilmoittamista varten? - saammeko palkkalajit kohdistettua oikein uusille tulolajeille? - jos emme itse maksa palkkoja, vaan esim. asiakas maksaa, niin muistaako asiakas tehdä ilmoitukset ajallaan? - miten palkkalaskelmien korjaukset onnistuvat, jos negatiivisia palkkalaskelmia ei voi ilmoittaa?
Tammikuun vuosi-ilmoitukset sekä tulorekisteriin ilmoittaminen
Muutos/aloitusvaiheessa aiheuttaa paljon työtä ja opiskelua
Suurin haaste on käyttöönotto
Tietojen oikeellisuus, palkkatiedot elää jatkuvasti: jotain jää ilmoittamatta työnantajan toimesta ja jälkikäteen tietojen korjaus on tehty hirveän hankalaksi
Jos palkkoja ei lasketa tilitoimistossa, vaan yrittäjät hoitavat palkanlaskennan omilla järjestelmillään ja suorittavat myös palkanmaksun ja tilitoimisto silti ilmoittaa verohallinnolle oma-aloitteisten verojen veroilmoituksen ja jatkossa myös tulorekisteriin tiedot, niin miten tiedot saadaan yrittäjiltä tilitoimistoon ajoissa.
Palkkalajien linkitykset, itsemaksavien asiakkaiden ilmoitusten lähettäminen ajallaan
Ilmoitukset 5 päivän sisällä, jos yrittäjä maksaa itse palkat.
Miten saadaan kaikki tiedot toimitettua oikein ja ajallaan tulorekisteriin, miten saadaan (tilitoimiston) asiakkaat ymmärtämään, että miten tietojen ilmoittaminen palkanlaskijalle pitäisi muuttua ja miten tietyt toimintatavat muuttuvat (esim. matkalaskut ja palkkaennakot).
Käyttöönotto ja sen vaatimat veloitteet yrityksen palkkahallinnossa. Esim. palkkalajien tulolajikooditukset, työntekijöiden perustietojen läpikäynti ja niihin lisättävät kooditukset esim. tilastointia varten ym.toimenpiteet.
aikataulu
palkkaennakko
Tulolajien valitseminen palkkalajien taakse, verottajan selvitykset tulolajeista ei aina ole helposti tulkittavia.
Se ongelma, että myös palkkaennakko pitää ilmoittaa tulorekisteriin viiden päivän kuluessa. Yrittäjät ei voi enää maksaa ennakkoa samalla tavalla niin kuin he ovat tottuneet.
Käyttöönotossa on hirveän suuri työ ja ohjeet ovat sekavia.

Taulukko 2 jatkuu seuraavalla sivulla

Taulukko 2 jatkuu edelliseltä sivulta

Tulorekisterin haaste tulee olemaan tulolajien tulkinnanvaraisuus. Selite jokaiselle tulolajille löytyy kyllä, mutta jokainen palkanlaskija tulkitsee selitettä omalla tavallaan, joten se tieto mikä tulolajeista saadaan ei tule olemaan yhden mukaista jokaisen tulolajin kohdalla.
Tekninen toimivuus testaamatta, ei vielä käyttökokemusta.
Saada asiakkaat ymmärtämään, että heidän täytyy muuttaa aikaisempia toimintatapojaan
Ohjelma
Saada tieto määrättyssä ajassa maksetuista palkkaennakoista.

Taulukossa 3 on listattu vastaajien yleinen mielipide tulorekisterin käyttöönotosta ja sen toivuudesta. Tähän kysymykseen vastasi 16 henkilöä. Moni vastaajista pitää tulorekisteriä hyvänä uudistuksena, mutta kokee käyttöönoton teettävän paljon työtä. Osa vastaajista uskoo kuitenkin tulorekisterin hankaloittavan palkanlaskentaa, koska uskovat ettei kaikkea tietoa saada asiakkaalta ajoissa tai ollenkaan. Tällöin tiedon käyttäjät joutuvat joka tapauksessa ottamaan yhteyttä tilitoimistoon tarkistaakseen esimerkiksi poissaolotietoja.

TAULUKKO 3. Vastaajien yleinen mielipide tulorekisteristä

hyvä idea, mutta teettää todella paljon työtä taustalla...
Vaikuttaa haasteelliselta ja onkohan nyt hyödyt suuremmat nähtynä vaivaan?
Hyvä asia. Tätäpäivää
Mielestäni idea on hyvä, eli että tiedot ovat yhdessä paikassa ja eri tahot saavat tiedot sieltä. Palkanlaskentaohjelmistot julkaisevat versio päivityksensä melko myöhään esim. vasta joulukuun alussa, joten lyhyt aika totutella ohjelman päivitykseen.
Lähtökohtaisesti hyvä asia, omat haasteensa on käyttöön otossa ja töiden rytmittämisessä
hankala vielä muodostaa mielipidettä, töitä teettää
Aikaavievä ja hankala.
Hyvä asia, mikäli toimii
Voi tulla kalliimaks yrittäjille ja tuottaa enemmän työtä palkanlaskennassa.
Mielestäni tulorekisteri on hyvä uudistus ja päästään enemmän sähköiseen maailmaan, jossa kaikki henkilön tiedot löytyvät samasta paikasta. Toki varmasti menee hetki, ennen kuin tulorekisteri alkaa toimia kuten on alunperin ajateltu.
en osaa sanoa vielä, ehkä ok jos tulee toimimaan asianmukaisesti
Oma kanta on vielä vähän auki, helpottaako vai työllistääkö lisää. Toisaalta vuosi-ilmoitukset jäävät pois, mutta ehkä itse palkanlaskenta on haasteellisempaa, asiakkaalta ei välttämättä saa tarvittavia esim. poissaoloista. Tällöin myöskään esim. Kela ei saa tarvittavia tietoja ja joutuu tekemään lisäkyselyitä. Ehkä tämä järjestelmä toimii hyvin parinkolmen vuoden päästä.
Kiireisen työn lisäksi näin suuri uudistus tuntuu ylitsepääsemättömältä ja aiheuttaa stressiä.

Taulukko 3 jatkuu seuraavalla sivulla

Taulukko 3 jatkuu edelliseltä sivulta

Todella iso mutos, joka lähellä, mutta toiminnallisuus vielä tuntematon.

Ohjelmistotalot ja myös verottaja pahasti jäljessä valmistautumisensa kanssa. Palkanlaskijoille ei juuri jätetä aikaa eikä mahdollisuutta koeajaa järjestelmää ja palkkaohjelmaa ennen tulorekisterin tuloa

8 HAASTATTELU

Palkanlaskijoille tehdyn kyselyn lisäksi halusin saada mielipiteen myös toiselta kannalta. Tätä varten otin yhteyttä Taloushallintoliitossa työskentelevään Eija Männistöön. Männistö kertoo toimivansa tällä hetkellä henkilöstöhallinnon asiantuntevana johtajana. Haastattelu toteutettiin sähköpostitse. Haastattelukysymykset olivat pitkälti samanlaisia kuin palkanlaskijoille tehdyssä kyselyssä, sillä halusin saada selville, onko mielipiteissä eroavaisuuksia riippuen vastaajan ammatista.

Ensimmäinen kysymys liittyi tulorekisterin tuomiin hyötyihin. Suurimpana hyötynä Männistö pitää tietojen reaaliaikaisuutta. Tietojen reaaliaikaisuudesta hyötyvät sekä tiedon toimittajat, käyttäjät että tulonsaajat. *”Aiemmin on palkanlaskennan tiedot saatu kaikkien tietoon ja hyödynnettäväksi vasta kalenterivuoden päättymisen jälkeen.”* Haasteena Männistö näkee yrityksen toimintatavan ratkaisun. Miten ilmoittamisessa toimitaan ja miten tieto ilmoitetaan? Tiedon ilmoittamiseen vaikuttaa yrityksen käytössä oleva palkanlaskentajärjestelmä. Ohjelman ominaisuuksien mukaan määräytyy se, ilmoitetaanko tiedot laajemmalla vai suppeammalla ilmoitustavalla ja mitä ilmoituskanavaa ilmoittamisessa käytetään. Männistö mainitsee haasteena myös palkanlaskijoiden ammattitaitovaatimusten merkityksen lisääntymisen. Vaikka tietojen korjaaminen jälkeenpäin on mahdollista, tietojen ollessa reaaliaikaisia, palkanlaskijan tulee olla entistäkin tarkempi tehdessään päätöksiä suorituksen veronalaisuudesta sekä mahdollisten sosiaalivakuutuksien alaisuudesta. Lisäksi ratkaistavaksi jää työlainsäädännön ja työehtosopimusten määräysten vaikutukset. Samoin kuin moni palkanlaskijana työskentelevä, Männistö kokee haasteellisena saada yrityksen ja niissä toimivat esimiehet toimittamaan ajallaan tulorekisteriin tarvittavat tiedot, kuten muutokset palkka- tai poissaolotiedoista.

Seuraavassa kysymyksessä korostin tulorekisterin vaatimaa työtaakkaa palkanlaskijoille ja kysyin, tuleeko tulorekisteri kuitenkin olemaan palkanlaskijoille loppujen lopuksi enemmän helpotus kuin taakka. Männistön mukaan yrityksen käytössä olevalla palkanlaskentajärjestelmällä on suuri merkitys siihen, kuinka paljon tulorekisteri helpottaa palkanlaskijoiden työtä. Käyttämällä hyväksi nykyaikaisia palkanlaskentajärjestelmiä ja niiden ominaisuuksia, nykyään erikseen tehtävät ilmoitukset lähtevät ohjelmista pitkälti automaattisesti eivätkä näin ollen vaadi manuaalista työtä. *”Palkkahallinnon alalla tulorekisteri on loikkaus nykypäivän nopeuteen, reaaliaikaiseen tietoon ja toimintojen automatisointiin.”*

Viimeisessä kysymyksessä toin esille oman epäilykseni siitä, onko satunnaisesti palkkaa maksavia työnantajia tai esimerkiksi kotitalouksia tiedotettu tarpeeksi tulorekisterin vaatimista muutoksista. Männistö kertoo tiedotuksen muutoksista alkaneen loka-marraskuun vaihteessa ja jatkuvan vielä vuonna 2019. Hän toteaa kuitenkin näiden ryhmien olevan tulonsaajien lisäksi niitä, jotka eivät välttämättä vielä tiedä tulorekisteristä tai sen vaatimista toimenpiteistä lainkaan. Jää siis ensi vuonna nähtäväksi, tulevatko näihin ryhmiin kuuluvat palkanmaksajat tiedottamaan tietoja oikeellisesti ja reaaliaikaisesti.

9 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Opinnäytetyön ensisijaisena tavoitteena oli kerätä perustason tietoa tulorekisterin käytöstä ja sen vaatimista toimista ennen käyttöönottoa sekä selvittää, minkälaisia mielipiteitä tämä uudistus herättää. Lähteenä työssä on käytetty omien mielipiteiden ja kokemusten lisäksi pääasiassa verohallinnon sivuja, joista on saatavilla melko kattava tietopaketti tulorekisteristä. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, miten hyvin tulorekisteriin on valmistauduttu ja mitä mieltä siitä yleisesti ollaan. Haastattelun tarkoituksena oli tuoda työhön vähän erilainen näkökulma palkanlaskijoiden mielipiteen lisäksi.

Palkanlaskijoille koskevaa kyselyä tarkastellessa tulee selkeästi ilmi huoli siitä, onko tulorekisteri loppujen lopuksi kaiken tämän työn arvoista. Suurin osa on kuitenkin selkeästi sitä mieltä, että uudistus on hyväksi ja reaaliaikaisen tiedon saaminen on se, mitä nykypäivänä tarvitaan. Suurimpana hyötynä pidetään ehdottomasti vuosittaisten ja kuukausittaisten ilmoitusten jäämistä pois. Oma-aloitteisten verojen ja työeläkevakuutusilmoitusten tekeminen on luonnollisesti vienyt ison osan palkanlaskijoiden työajasta ja myös omasta mielestäni tämä muutos tulee varmasti helpottamaan työtaakkaa. Tulorekisteri ei kuitenkaan poista näiden verojen tai vakuutusten maksamiseen käytettyä työaikaa. Lisäksi tulorekisteriin on tehtävä kuukausittainen työnantajan erillisilmoitus, jolla ilmoitetaan muun muassa työnantajan maksamat palkat.

Suurimpana haasteena esiin nousi suuri työmäärä valmisteluissa sekä tietojen ilmoittaminen tulorekisteriin ajoissa. Varsinkin tilitoimistot, joiden asiakkaat maksavat palkat ja muut suoritukset itse, ovat huolissaan siitä muistavatko nämä asiakkaat ilmoittaa maksetut suoritukset tilitoimistolle ajoissa, jotta nämä pystyvät ilmoittamaan tiedot edelleen tulorekisteriin. Myös palkkaennakoiden maksamisen lopettaminen mietityttää. Verohallinto on kuitenkin jo aikaisemmin määrännyt, että myös palkkaenakoista tulisi suorittaa ennakonpidätys ja muut vähennykset heti maksun yhteydessä, joten ehkä palkkaennakoiden on jo aikakin jäädä historiaan. Kaiken kaikkiaan uudistusta pidetään nykyaikaisena ja tarpeellisena. Vain sen käyttöönottoon vaadittu työmäärä ja aika huolestuttavat.

Haastatteluun osallistunut Eija Männistö oli samaa mieltä siitä, että palkkatietojen reaaliaikaisuus on yksi parhaista tulorekisterin tuomista muutoksista. Vastaukset olivat muiltakin osin pitkälti samanlaisia kuin palkanlaskijoilla. Männistö kuitenkin korosti palkanlaskennassa käytössä

olevan palkanlaskentajärjestelmän merkitystä työtaakan helpottumisen kannalta. Tässä asiassa olen ehdottomasti samaa mieltä ja uskonkin, että tulorekisteri helpottaa eniten keskisuuria ja suuria yrityksiä, joilla on mitä luultavammin käytössä nykyaikainen ja mahdollisimman pitkälle automatisoitu palkanlaskentajärjestelmä. Nämä järjestelmät hoitavat tulorekisteri-ilmoittamisen lähes automaattisesti. Toiminimet ja palkkaa maksavat kotitaloudet eivät mielestäni välttämättä pääse hyötymään tulorekisteristä samalla tavalla kuin näitä suuremmat yritykset. Siitä huolimatta uskon tulorekisterin olevan nykyaikainen uudistus, joka loppujen lopuksi helpottaa palkanlaskijoiden sekä tiedon käyttäjien työtä, kunhan uudet ilmoitustavat ja aikataulut omaksutaan osaksi työjärjestystä.

LÄHTEET

Tulorekisteri 2018a. Verkkoseminaarin 8.2.2018 chat-kysymykset. Saatavissa: <https://www.vero.fi/globalassets/tulorekisteri/chatkysymykset-080218.pdf> Viitattu 2018-10-17.

Tulorekisteri 2018b. Tietoa tulorekisteristä. Saatavissa: <https://www.vero.fi/tulorekisteri/tietoa-meist%C3%A4/> Viitattu 2018-10-15.

Tulorekisteri 2018c. Yritykset ja organisaatiot. Saatavissa: <https://www.vero.fi/tulorekisteri/yritykset-ja-organisaatiot/> Viitattu 2018-10-15.

Talouselämä 2018. Hei herätkää! Tulorekisteri tulee käyttöön jo reilun kolmen kuukauden päästä – yritykset yhä ymmällään vaikutuksista, mutta asia ei koske vain yrityksiä. Saatavissa: <https://www.talouselama.fi/uutiset/hei-heratkaa-tulorekisteri-tulee-kayttoon-jo-reilun-kolmen-kuukauden-paasta-yritykset-yha-ymmallaan-vaikutuksista-mutta-asia-ei-koske-vain-yrityksia/179ef3e9-a488-371f-b3ef-65f4775e0675> Viitattu 2018-11-18.

Netvisor. Varmenne palkkatietojen ilmoittamiseen tulorekisteriin. Saatavissa: <https://support.netvisor.fi/hc/fi/articles/360008399933-Valtuutus-palkkatietojen-ilmoittamiseen> Viitattu 2018-11-02.

Tulorekisteri 2018aa. Yritykset ja organisaatiot. Valtuutus. Saatavissa: <https://www.vero.fi/tulorekisteri/yritykset-ja-organisaatiot/suorituksen-maksajat/valtuutus/> Viitattu 2018-10-15.

Tulorekisteri 2018ab. Palkkatiedot. Saatavissa: <https://www.vero.fi/tulorekisteri/yritykset-ja-organisaatiot/suorituksen-maksajat/palkkatiedot/> Viitattu 2018-10-15.

Tulorekisteri 2018ac. Palkkatiedot. Palkkatietojen korjaaminen. Saatavissa: <https://www.vero.fi/tulorekisteri/yritykset-ja-organisaatiot/suorituksen-maksajat/palkkatiedot/palkkatietojen-korjaaminen/> Viitattu 2018-10-15.

Taloustieto. Yrittäjä, oletko valmiina tulorekisterin tuloon? Saatavissa: <https://www.taloustaito.fi/Vero/yrittaja-oletko-valmiina-tulorekisterin-tuloon/> Viitattu 2018-11-17.

Sosiaali- ja terveysministeriö 2018. Tulorekisteri tuo muutoksia työeläkelakeihin. Saatavissa: https://stm.fi/artikkeli/-/asset_publisher/tulorekisteri-tuo-muutoksia-tyoelakelakeihin Viitattu 2018-11-17.

Tulorekisteri 2018aaa. Yritykset ja organisaatiot. Ilmoittamisen kanavat. Saatavissa: <https://www.vero.fi/tulorekisteri/yritykset-ja-organisaatiot/suorituksen-maksajat/ilmoittamisen-kanavat/> Viitattu 2018-10-15.

Verohallinto 2018. Uutiset. Henkilöasiakkaat hoitavat veroasiat jatkossa OmaVerossa. Saatavissa: https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/verohallinnon_esittely/uutiset/uutiset/2018/henkil%C3%B6asiakkaat-hoitavat-veroasiat-jatkossa-omaverossa/ Viitattu 2018-11-14.

LIITTEET

LIITE 1/2: Kysely

Kysely tulorekisteristä

1. Ikä

- 18-25
- 26-35
- 36-45
- 40 >

2. Kauanko olet tehnyt töitä palkanlaskijana?

- 0-2 vuotta
- 2-6 vuotta
- 6-12 vuotta
- Enemmän kuin 12 vuotta

3. Oletko tietoinen tulorekisterin tuomista muutoksista?

- Kyllä
- En
- Jossain määrin

4. Oletteko jo valmistautuneet tulorekisterin käyttöönottoon?

- Kyllä
- Ei
- Jossain määrin

5. Mitä ilmoitustapaa tulette ilmoituksissanne pääsääntöisesti käyttämään?

- Ilmoitustapa 1
- Ilmoitustapa 2
- En osaa sanoa

6. Mitä kanavaa tulette ilmoituksissanne pääsääntöisesti käyttämään?

- Tekninen rajapinta
- Sähköinen latauspalvelu
- Verkkolomake
- En osaa sanoa

7. Uskotteko, että tulorekisteri helpottaa palkkahallinnon työtehtäviä?

- Kyllä, ehdottomasti
- Ei, päinvastoin
- En osaa sanoa

LIITE 1/2: Kysely

8. Kerro omasta mielestäsi suurimmat hyödyt tulorekisterissä

---

9. Kerro omasta mielestäsi suurimmat haasteet tulorekisteriin liittyen

---

---

10. Mielipiteesi tulorekisteristä yleisesti

LIITE 2: Haastattelu

Haastattelu tulorekisteristä

1. Kerro halutessasi itsestäsi ja työstäsi taloushallintoliitolla.
2. Mitkä uskot olevan suurimmat muutokset, joita tulorekisteri tuo tullessaan?
3. Millaisia mahdollisia haasteita etenkin tulorekisterin käyttöönotossa saattaa ilmaantua?
4. Tulorekisteri on vaatinut palkkahallinnossa työskenteleviltä paljon työtä ja valmistelua. Uskotko tulorekisterin loppujen lopuksi kuitenkin helpottavan palkkahallinnossa työskentelevien työtehtäviä?
5. Tulorekisteristä on kirjoitettu paljon artikkeleita ja esimerkiksi tilitoimistot ovat saaneet paljon tietoa mm. erilaisten kurssien, palkanlaskentajärjestelmien ja verohallinnon kautta. Uskotko että esimerkiksi satunnaisesti palkkaa maksavat kotitaloudet tai pienyritykset ovat saaneet riittävästi tietoa tulorekisteristä ja sen tuomista uudistuksista?